

**მარადიული მშვიდობის ეთიკური ჭრილი –
(უტილიტარიზმის დისკურსი)**

**ETHICAL DIMENSION OF PERPETUAL PEACE –
(DISCOURSE OF UTILITARIANISM)**

ანასტასია ზაქარიაძე

Anastasia Zakariadze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: მარადიული მშვიდობა, მარადიული
სიკეთის მდგომარეობა, სარგებლიანობის პრინციპი
Keywords: Perpetual Peace, eternal goodness, principle of utility

„მარადიული მშვიდობის“ ფილოსოფიური გაგება ემყარება მშვიდობის, როგორც ურღვევი იდეალის იდეას, როგორც მარადიული სიკეთის მდგომარეობას, რომელშიც ომს ადგილი არ აქვს. ამ თვალსაზრისის ფარგლებში „მარადიული მშვიდობა“ გარკვეულწილად უტოპიური შინაარსის მატარებელია. შესაბამისად, ამ იდეაზე დაფუძნებული პოლიტიკური თეორიების რეალიზება შეუძლებელია და რჩება მიუღწეველ იდეალად. თუმცა პრემოდერნულ ეპოქაში თვისობრივად ახალი დისკურსის დაბადებასთან ერთად გაჩნდა ამ კონცეპტის გააზრების განსხვავებული შესაძლებლობა. კერძოდ, ბრიტანელი ფილოსოფოსი, ჯერემი ბენტემი, წამოაყენებს უტილიტარიზმს, როგორც „სარგებლიანობის პრინციპს“ (ბენტემი:2021), რომელსაც ზნეობის სფეროში წამყვან როლს მიაკუთვნებს. მოგვიანებით ჯონ სტუარტ მილმა საბოლოოდ დაამკვიდრა უტილიტარიზმში სიკეთის, როგორც სარგებელის ან ბედნიერების გაგება (მილი:2004).

სარგებლის იდეამ ევროპის პოლიტიკურ-სამართლებრივი გაერთიანების თემაზე ფილოსოფიურ მოსაზრებებში წამყვანი ადგილი დაიკავა. უტილიტარიზმის თეორიის ფუძემდებელმა, ბენტემმა, შექმნა წმინდა პრაქტიკული ხასიათის თხზულება, რომელიც მიზნად ისახავს მის მიერ თეორიულად დასაბუთებული უტილიტარული პრინციპების დემონსტრირებას, „გეგმა საყოველთაო და მარადიული მშვიდობისათვის“, და დაიწერა 1786-1789 წლებში (ბენტემი:2022).

თეზისებმა სარგებლიანობის, როგორც ადამიანური საქმიანობის მიზნის, შესახებ ბენტემს საშუალება მისცა, დაესვა საკითხი საგარეო პოლიტიკის ამოცანების შესახებ ერის ინტერესებთან შესაბამისად, ასევე გამოეკვეთა საკითხი ომის, როგორც ბოროტების წინააღმდეგ საბრძოლველად მისაღები გადაუდებელი ზომების, შესახებ.

ბენტემი იწყებს საკმაოდ მოსალოდნელი პრაქტიკული პოზიციებიდან, მიმართავს ევროპის დღევანდელ მდგომარეობას: „ჩვენი გეგმა ეფუძნება ორ ფუნდამენტურად მნიშვნელოვან

შეთავაზებას: 1) შევინარჩუნოთ ევროპის შემადგენლობაში შემავალი ქვეყნების შეიარაღებული ძალების გარკვეულ დონემდე შემცირება; 2) დამოუკიდებლობის მინიჭება ყველა ქვეყნისთვის, რომლებიც დაქვემდებარებულ მდგომარეობაშია.“ დეტალიზებულად კონკრეტული მიდგომა, რომლითაც ბენტემი უახლოვდება მარადიული მშვიდობის იდეალის გააზრებას, ხელს უწყობს ევროპის მოქალაქეს, უფრო ნათლად დაინახოს ამ პროექტის პერსონული სარგებლიანობა. „მიზანია, დავრწმუნდეთ სამი ძირითადი დებულების შესაბამისობაში – მმართველობის სიმარტივე, ეროვნული სახსრების ეკონომიური გამოყენება და მშვიდობა“ (ბენტემი:2022).

ბენტემი აჩვენებს ევროპაში მშვიდობის დამყარების უნივერსალურ სარგებელსა და ხეირს, აღწერს ერთიანი ევროპული პოლიტიკის კონკრეტულ გზებს, რომლებიც მშვიდობიანი თანაარსებობის მიღწევისათვისაა საჭირო.

ბენტემის მიერ თავისი „გემის...“ გამოცხადებიდან ორი ათეული წლის შემდეგ გერმანელი ფილოსოფოსი კარლ ქრისტიან ფრიდრიხ კრაუზე აქვეყნებს თხზულებას – „ევროპული სახელმწიფოების გაერთიანების პროექტის მონახაზი, როგორც საყოველთაო მშვიდობის საფუძველი და ლეგალური საშუალება ევროპის შიდა და გარე თავისუფლების ყოველგვარი ხელყოფის თავიდან ასაცილებლად“¹(კრაუზე).

ამ ნაშრომში გამოთქმული კრაუზეს იდეები განმსჭვალულია ევროპელი ხალხებისთვის სარგებლის იმ უტილიტარული სულისკვეთებით, რომელიც ამ თემაზე ბენტემის რეფლექსიებსა და არგუმენტების მამოძრავებელი ძალა გახდა. უტილიტარიზმის პოზიციებზე მდგარი ფილოსოფოსები საკუთარი დისკურსის ფარგლებში არგუმენტირებულად

¹ დაინტერესებული მკითხველი შეძლებს ამ ნაშრომის გაცნობას გერმანულ ენაზე: Krause K. Ch. Fr. (1920) Entwurf eines europäischen Staatenbundes als Basis des allgemeinen Friedens und als rechtliches Mittel gegen jeden Angriff wieder die innere und äussere Freiheit Europas, Leipzig.

ამტკიცებენ ევროპული ერთიანობის მნიშვნელობას. მათთვის ეს არის ბედნიერების სასურველი მდგომარეობა, სარგებლიანობის პრინციპის აქტუალიზაცია ევროპის ყოველი მკვიდრისთვის.

უტილიტარული ხედვის წყალობით მარადიული მშვიდობის კონცეპტმა თეორიული განაზრებებიდან გადაინაცვლა პრაქსისში, გახსნა მისი აქტუალიზაციის შესაძლებლობა.

ლიტერატურა:

- მილი, ჯ. ს. (2004).** თავისუფლების შესახებ. უტილიტარიზმი, თბილისი, გამომცემლობა „დიოგენე“.
- Birnbacher, D. (1998).** *Legal Rights for Natural Objects a Philosophical Critique.* In: Morscher, E., Neumaier O., Simons P. (eds) *Applied Ethics in a Troubled World.* Philosophical Studies Series, volume 73. Springer,
- Göcke, B. P. (2018).** *The Panentheism of Karl Christian Friedrich Krause (1781-1832) From Transcendental Philosophy to Metaphysics,* Peter Lang, New York.
- Krause, K. Ch. Fr. (1920).** *Entwurf eines europäischen Staatenbundes als Basis des allgemeinen Friedens und als rechtliches Mittel gegen jeden Angriff wieder die innere und äussere Freiheit Europas,* Leipzig.
- Bentham J.** *The Principles of International Law. Essay 4 A Plan for an Universal and Perpetual Peace.* <https://www.laits.utexas.edu/poltheory/bentham/pil/pil.e04.html> 26 Febr, 2022.
- Bentham J.** *Introduction to the Principles of Morals and Legislation*”. UCL Bentham Project.. <https://www.ucl.ac.uk/bentham-project/publications/collected-works-jeremy-bentham/introduction-principles-morals-and-legislation/ipml> Retrieved 26 May 2021.
- Vergara, F. (2011).** „Bentham and Mill on the “Quality” of Pleasures“. *Revue d'études benthamiennes.* Paris (9). doi:10.4000/etudes-benthamiennes.422

The philosophical understanding of “Perpetual peace” is based on the idea of peace as an indestructible ideal, as a state of eternal goodness in which war has no place. According to this view, “Perpetual peace” has a somewhat utopian content. Consequently, political theories based on this idea are fatally unrealizable and remain an unattainable ideal. However, with the birth of an essentially new discourse in the pre-modern era, a different possibility of understanding this concept emerged. Namely, the British philosopher Jeremiah Bentham introduces utilitarianism as a “principle of utility”, which has a leading role in the field of morality (Bentham: 2021). Later John Stuart Mill finally established the understanding of goodness as benefit, or happiness, in utilitarianism (Mill: 2004).

The idea of utility has taken a leading place in philosophical considerations on the subject of European political-legal union.

Bentham, the founder of the theory of utilitarianism, created works of a purely practical nature, aimed to demonstrate his theoretically substantiated utilitarian principles in an essay “A Plan for an Universal and Perpetual Peace”, worked out in 1786-1789 (Bentham:2022). Theses on utility as the goal of human activity allowed Bentham to raise the issue of foreign policy objectives in line with the nation’s interests, as well as the urgent measures to be taken against war as an evil.

Bentham starts from quite expected practical positions, addressing the current state of Europe: “The following plan has for its basis two fundamental propositions:--1.The reduction and fixation of the force of the several nations that compose the European system;--2. The emancipation of the distant dependencies of each state. Each of these propositions has its distinct advantages; but neither of them, it will appear, would completely answer the purpose without the other.” (Bentham: 2022,, Essay 4).

The detailed concrete approach by which Bentham approaches the understanding of the ideal of eternal peace helps a European

citizen to see more clearly the personal benefits of this project.” “The end in view is to recommend three grand objects, -simplicity of government national frugality, and peace” (Bentham: 2022, Essay 4).

Bentham demonstrates the universal benefits and benefits of establishing peace in Europe, outlining the specific paths of a unified European policy that are needed to achieve peaceful coexistence. Two decades after Bentham announced his “Plan ...” the German philosopher Karl Christian Friedrich Krause publishes his essay “Outline of the European Union project as a basis for universal peace and a legal means to prevent any violation of Europe’s internal and external freedoms”¹.

Ideas expressed in this paper are imbued with the utilitarian spirit of benefit to the peoples of Europe that has become the driving force behind Bentham’s reflections and arguments on the subject. Philosophers of utilitarianism, within their discourse, argue the importance of European unity. For them, this is the desired state of happiness, the actualization of the principle of utility for every inhabitant of Europe. Thanks to the utilitarian vision, the concept of eternal peace has shifted from theoretical considerations to practice, opening up the possibility of its actualization.

References:

მილი, ჯ. ს. (2004). თავისუფლების შესახებ. უტილიტარიზმი, თბილისი, გამომცემლობა „დიოგენე“.

Birnbacher, D. (1998). *Legal Rights for Natural Objects a Philosophical Critique*. In: Morscher, E., Neumaier O., Simons P. (eds) *Applied Ethics in a Troubled World*. Philosophical Studies Series, volume 73. Springer,

¹ Those who are interested in the issue can read only a German version of the philosopher’s work, see: Krause K. Ch. Fr. (1920) *Entwurf eines europäischen Staatenbundes als Basis des allgemeinen Friedens und als rechtliches Mittel gegen jeden Angriff wieder die innere und äussere Freiheit Europas*, Leipzig.

- Göcke, Benedikt Paul (2018).** The Panentheism of Karl Christian Friedrich Krause (1781-1832) From Transcendental Philosophy to Metaphysics, Peter Lang, New York.
- Krause, K. Ch. Fr. (1920).** Entwurf eines europäischen Staatenbundes als Basis des allgemeinen Friedens und als rechtliches Mittel gegen jeden Angriff wieder die innere und äussere Freiheit Europas, Leipzig.
- Bentham Jeremy *The Principles of International Law. Essay 4 A Plan for an Universal and Perpetual Peace.* <https://www.laits.utexas.edu/poltheory/bentham/pil/pil.e04.html> 26 Febr, 2022.
- Bentham Jeremy Introduction to the Principles of Morals and Legislation". UCL Bentham Project.. <https://www.ucl.ac.uk/bentham-project/publications/collected-works-jeremy-bentham/introduction-principles-morals-and-legislation/ipml> Retrieved 26 May 2021.
- Vergara, Francisco (2011).** „Bentham and Mill on the “Quality” of Pleasures“. *Revue d'études benthamiennes*. Paris (9). doi:10.4000/etudes-benthamiennes.422